

Den Haag, 6 april 2022

Eindadvies

Geachte raad van Amersfoort,

Op vrijdag 1 april heb ik D66, GroenLinks, ChristenUnie, Amersfoort2014, CDA en Partij voor de Dieren een tweede maal gesproken. Het vorige gesprek ging over de duiding van de verkiezingsuitslag, de inhoud en de bestuurscultuur. Daaruit kwamen deze zes partijen naar voren als de meest aangewezen partijen om een coalitie te vormen. In het gesprek herbevestigden alle partijen de uitkomst van de brief; er dient een brede meerderheidscoalitie te worden gevonden die groen, duurzaam, progressief ofwel vooruitstrevend en sociaal is. Naar aanleiding van de gesprekken had ik nog een aantal aanvullende vragen. Met de beantwoording hiervan is mijn verkenning compleet.

Inhoudelijke thema's

In de eerste gesprekken is ingegaan op inhoudelijk belangrijke thema's voor Amersfoort. De zes partijen hebben aangegeven dat ze hier graag open over in gesprek gaan. In ieder geval dienen de volgende onderwerpen (hier benoemd in vogelvlucht en in willekeurige volgorde) genoemd door alle partijen, een duidelijke plek en keuze te krijgen in de formatie:

Mobiliteit: de plek voor voetgangers, fietsers en de auto in de stad, parkeernormen, de benadering van de westelijke ontsluiting en financiële consequenties, de aanpak van de stadsring.

Wonen: de invulling van woningbouw, hoogbouw, verkoop van sociale huurwoningen.

Duurzaamheid: realiseren van duurzame energie ten behoeve van de energietransitie, energiearmoede tegengaan, helder en transparant proces, inwonersparticipatie, warmtenetten en in hetzelfde licht ook de biomassacentrales.

Jeugdzorg: de landelijke problematiek rondom de jeugdzorg speelt ook in Amersfoort, beleid gericht op preventie, inkoop van de zorg en de toegang.

Stadhuis: niet zozeer het besluit herzien, wel lering trekken uit hoe het besluit tot stand is gekomen.

Lobby en intergemeentelijke samenwerking: deze bestuursperiode inzetten op en verder uitbouwen van de bestuurlijke verhoudingen met de stad Utrecht, regio, omliggende gemeenten en de Provincie Utrecht en de lobby in Den Haag.

Bestuurscultuur: de nieuwe coalitie dient leiding te nemen in de uitgangspunten: van het stadsbestuur, de cultuur in de organisatie, inwonersparticipatie en de raad.

Tweede gesprek

Naast de inhoud is vertrouwen even goed belangrijk in het goed functioneren van het openbaar bestuur. In het tweede gesprek is daarom specifiek ingegaan op de gewenste voorkeur voor partijen om mee samen te werken en het onderlinge vertrouwen. Er was geen meerderheid om in te gaan op de oproep van PvdA om alsnog aan tafel te komen.

Gegeven de verkiezingsuitslag en de voorkeur van de zes partijen is het uitgangspunt van elke coalitie een samenwerking met D66 en GroenLinks. Er is een duidelijke voorkeur voor een meerderheidscoalitie van vier of vijf partijen. Desalniettemin leert het verleden dat een brede coalitie bestendig is, een meerderheid van meer dan 20 zetels wordt veelal gewenst.

CDA is na D66 en GroenLinks het meeste genoemd als mogelijke partner. Bovendien zijn alle partijen het er over eens dat samenwerking met Partij voor de Dieren verkend zou moeten worden, geredeneerd vanuit de aanvullende expertise van deze partij en hun verkiezingswinst. Het advies is daardoor vijf partijen breed geworden.

Geredeneerd vanuit de voorkeuren van de partijen en geredeneerd vanuit de inhoudelijke standpunten om met elkaar samen te werken, zijn op basis van de gesprekken met de zes partijen de volgende twee mogelijkheden te formuleren.

Mogelijkheid 1

D66 - GroenLinks - CDA - Amersfoort 2014 - Partij voor de Dieren

Op basis van de verkiezingsprogramma's en inhoudelijke gesprekken liggen deze vijf partijen het dichtst bij elkaar op basis van een groen, duurzaam, sociaal en vooruitstrevend stadsbestuur. Het risico in deze mogelijkheid zit overwegend op de onderlinge verhoudingen; de relatie. Enerzijds is dit ontstaan doordat Amersfoort2014 in de oppositierol stevig oppositie voerde. Anderzijds is het een mate van onbekendheid die kan worden verholpen door gerichte investering in de relatie. Ik adviseer deze mogelijkheid als eerste te onderzoeken.

Mogelijkheid 2

D66 - GroenLinks - CDA - ChristenUnie - Partij voor de Dieren

Deze mogelijkheid blijft op tafel, omdat ChristenUnie na Amersfoort2014 het meest is genoemd. Doordat een aantal partijen al eerder met elkaar heeft samengewerkt biedt dit perspectief. De grootste thema's zoals besproken in de eerste ronde zijn allemaal bespreekbaar op inhoud tussen deze partijen. Het risico van deze mogelijkheid is niet dat er sprake is van onoverbrugbare verschillen, maar aangegeven is dat de verschillen wel groter zijn dan bij de andere mogelijkheid. Te denken valt onder andere aan de invulling van de woningbouwopgave en de stadsring. Bovendien is de verwachting dat mogelijkheid 2 conservatiever is dan de eerste mogelijkheid.

De opdracht om te komen tot een meerderheidscoalitie is voorhanden en met deze twee mogelijkheden als uitkomst, voldoende verkend op inhoud en opstelling van de partijen.

College en wethouders

Naast het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid is elke partij in staat een of twee wethouders te leveren. Over deeltijdwethouders, een wethouder namens twee partijen, een zakelijk college en ook het totale aantal wethouders wordt wisselend gedacht. Het grootste deel van de partijen vindt zes fte een maximale hoeveelheid.

De partijen geven aan dat zij graag een daadkrachtig en slagvaardig college willen hebben. Zij zien hiervoor als een voorwaarde dat het college als een team opereert.

Vervolgproces

Alle partijen wensen het vervolgproces zo transparant mogelijk in te richten. Er zijn vernieuwende gedachten onder de partijen over hoe dit ingevuld kan worden. Het wordt als belangrijk gezien om vooraf het vervolg proces te schetsen, de raad hierin zo goed mogelijk mee te nemen en de doelen van de coalitie helder te formuleren in het coalitieakkoord, zodat hier later geen misverstanden over ontstaan. Een belangrijk onderdeel zal het opbouwen

van een goede basis van vertrouwen zijn en een investering in de relatie onderling van het daaruit volgend college.

Tot slot

Ik bedank nogmaals alle partijen voor de prettige en inhoudelijke gesprekken en het in mij gestelde vertrouwen. In korte tijd heb ik u leren kennen als bevlogen raadsleden met een groot hart voor Amersfoort en haar inwoners. Nogmaals dank aan Marlies Bongers voor de ondersteuning tijdens de gesprekken. Ik wens u allen een goed vervolg en een prachtige nieuwe bestuursperiode toe!

Hartelijke groet,

Kiki Hagen